

Opetushallitus
www.oph.fi

2295/9B/14

15.5.2014

OPS 2016 Perusteluonnosten
verkkokommentointi

Ihmisoikeuskeskus julkaisi vuoden 2014 helmikuussa ihmisoikeuskasvatusta ja -koulutusta Suomessa koskevan selvityksen. Selvityksen mukaan oikeus ihmisoikeuskoulutukseen – *joka on itsessään ihmisoikeus – ei vielä toteudu Suomessa kansainvälisten sitoumusten mukaisesti*. Ihmisoikeuskasvatuksen ja -koulutuksen toimeenpanon velvoittavuutta ei toisin sanoen ole riittävästi tiedostettu ja/tai ymmärretty.

Ihmisoikeusvaltuuskunta suosittelikin selvityksen perusteella sekä ihmisoikeuksien perustana olevien arvojen että niitä määrittävien normien ja valvontamekanismien sisällyttämistä kaikkeen koulutukseen ja kasvatukseen kattaen sekä oppisisällöt että toimintakulttuurin. Tämän toteutumiseksi ihmisoikeudet tulisi huomioida systemaattisesti ja kattavasti kaikessa koulutusta ja kasvatusta koskevassa ohjauksessa ja sääntelyssä, toimeenpanossa, arvioinnissa ja seurannassa.

Perusopetuksen osalta selvityksessä todettiin, etteivät ihmisoikeuksien tähänastiset kirjaukset perusopetuksen tavoitteeksi, opetussuunnitelman perusteiden arvopohjaan ja historian opetuksen ainesisältöön ole riittäneet takaamaan ihmisoikeuskasvatuksen ja -koulutuksen toteutumista, vaan se on liikaa riippuvaista yksittäisten opettajien ja koulutuksen järjestäjien aktiivisuudesta ja mielenkiinnosta.

Käsillä oleva perusopetuksen perusteluonnos on tavoitteenasettelultaan monilta osin yhteneväinen ihmisoikeuskasvatuksen tavoitteiden kanssa. Ihmisoikeuskeskuksen huolenaiheena on kuitenkin, ettei se vielä takaa riittäviä edellytyksiä ihmisoikeuskasvatuksen ja -koulutuksen tavoitteiden ja sisältöjen toteutumiselle. Ihmisoikeuskasvatuksen toimeenpanoa ei luonnoksessa aseteta itsenäiseksi tavoitteeksi, ihmisoikeuskasvatusta ei huomioida edellä mainitut osa-alueet sisältävänä kokonaisuutena, eikä sen toimeenpanon velvoittavuutta tunnusteta. Ihmisoikeuksia ei myöskään ole systemaattisesti valtavirtaistettu perusteluonnoksen eri osa-alueisiin, vaikka luonnos sinänsä rakenteellisesti ja kokonaisvaltaisen lähestymistapansa puolesta (mukaan lukien monialaiset oppimiskokonaisuudet) tarjoaisi tähän hyvät edellytykset.

Yksittäiset viittaukset ihmisoikeuksiin ja/tai ihmisoikeusaiheisiin tavoitteisiin ja oppisisältöihin ovat huomion arvoisia, mutta eivät vielä riittäviä. Tarvitaan selkeämpiä kirjauksia sekä yleiseen että oppiainekohtaiseen tavoitteenasetteluun ja oppi- ja arviointisisältöihin (erityisesti uskonto, elämäkatsomustieto, historia ja yhteiskuntaoppi). Ihmisoikeudet, ihmisoikeusperiaatteet ja oikeus ihmisoikeuskasvatukseen tulisi ottaa huomioon arvoperustan lisäksi myös opetuksen normiperustassa sekä oppimisen toimintaympäristössä ja -kulttuurissa.

Ihmisoikeuskasvatus tulisi nähdä myös koulutuksen laadun keskeisenä kriteerinä.

Kristiina Kouros, ma. johtaja

Kristiina Vainio
ma. asiantuntija